

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง*

THE EDUCATIONAL INEQUALITY OF ETHNIC YOUTH ON HIGH ALTITUDE

พระอุดมบัณฑิต และ ขวัญชนก เหล่าสุนทร

PhraUdombundhit and kuanchanok Laosunthara

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: Somsak.see@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มดังกล่าว และ 3) นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่า

เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในพื้นที่ศึกษาประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในหลายมิติ อาทิ การขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ปัญหาด้านค่าใช้จ่ายและความยากจน อุปสรรคด้านภาษาและวัฒนธรรม และการขาดแคลนครูและทรัพยากรทางการศึกษา ผู้วิจัยเสนอ "UDOM-Model" เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สูง โดยมุ่งเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย โดยอาศัยการผนึกกำลังจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนา และชุมชน

โมเดลดังกล่าวมุ่งหวังที่จะลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่สูง อันจะนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา, เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์, กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง, UDOM-Model

* Received June 31, 2024; Revised August 8, 2024; Accepted October 15, 2024

ABSTRACT

This research aims to 1) study the educational situation and management models for ethnic youth in the highlands of Omkoi District, Chiang Mai Province, 2) develop an educational management model for this group, and 3) propose an educational management model to reduce educational inequality. The study employs qualitative research methods, including document analysis and in-depth interviews with key informants in the area.

The findings reveal that

Ethnic youth in the highlands of the studied area face educational inequalities in multiple dimensions, such as lack of access to quality education, financial constraints and poverty, language and cultural barriers, and shortages of teachers and educational resources. The researchers propose the "UDOM-Model" as an appropriate educational management model for the highland context, focusing on cultural diversity, community participation, capacity development for teachers and educational personnel, creating a learning-conducive environment, and incorporating technology. This model relies on the collaboration of all sectors, including government agencies, local organizations, development organizations, and communities.

The UDOM-Model aims to reduce inequalities and increase educational opportunities for ethnic youth in the highlands, leading to the development of quality human resources and sustainable community development in the long run.

Keywords; Educational inequality; Ethnic youth; Highland ethnic groups; UDOM-Model

บทนำ

ในประเทศไทยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงหรือชนเผ่าพื้นเมืองในถิ่นทุรกันดาร ที่ตั้งรกรากกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้มีวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ และมักประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงเป็นปัญหาสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสและสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำนี้มีหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยด้านชุมชนและสภาพแวดล้อม รวมถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างและนโยบายการศึกษา ซึ่งล้วนส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงและคุณภาพการศึกษาของเด็กกลุ่มนี้เยาวชนในพื้นที่สูงมักประสบปัญหาการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพน้อยกว่าเด็กในเมือง ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของการศึกษา นอกจากนี้ยังพบปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในอัตราที่สูง ซึ่งสาเหตุหลักมาจากปัญหาความยากจน การย้ายถิ่นฐาน

อุปสรรคทางภาษา และข้อจำกัดด้านครูและทรัพยากรทางการศึกษา โดยความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาล้วนส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและคุณภาพชีวิตของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในระยะยาว การขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพและทักษะอันจำเป็น จะทำให้กลายเป็นวัฏจักรของความยากจนระหว่างรุ่นสู่รุ่น (intergenerational poverty) ดังนั้น การแก้ไขปัญหาคือความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนและสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อสร้างความเป็นธรรมและโอกาสที่เท่าเทียมกันในสังคมให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงโดยงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่หลากหลาย และประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างเข้มข้น ผ่านการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนกลุ่มนี้ในพื้นที่อำเภออมก๋อยและพื้นที่สูงอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และรูปแบบการจัดการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาแก่เยาวชนบนพื้นที่สูงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนองค์ความรู้และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ในประเด็นดังนี้
 - แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษา การให้การศึกษาแก่เยาวชนบนที่ราบสูง
 - แนวคิด ทฤษฎีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
 - การจัดการศึกษาบนที่ราบสูง
 - การศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง
 - บริบทในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ราบสูง
 - งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง
2. การลงพื้นที่ภาคสนาม (Field Study) ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" ชุมชนชาวเขาในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการ ดังนี้
 - การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย
 1. นักเรียนศูนย์การศึกษาชุมชนชาวไทยภูเขา (ศศช.) จำนวน 10 ท่าน

2. ผู้ปกครองจำนวน 10 ท่าน
3. ผู้บริหารศูนย์การศึกษาชุมชนชาวไทยภูเขา (ศศช.) จำนวน 5 ท่าน
4. ครู ผู้ช่วยครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 ท่าน
5. ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน จำนวน 5 ท่าน

- การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม กระบวนการจัดการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และบริบทชุมชน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการอย่างลึกซึ้ง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปลองค์ความรู้ และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

- นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Synthesis) - สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท

- ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ผ่านการสนทนากลุ่ม (Group Discussion) กับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

4. การนำเสนอผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- จัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และบทความเผยแพร่ในวารสารวิชาการที่มีมาตรฐาน

- นำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในเวทีสัมมนาวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ

- จัดประชุมเสวนาเชิงนโยบายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อผลักดันให้เกิดการนำรูปแบบไปปฏิบัติใช้จริงในพื้นที่อำเภออมก๋อย และขยายผลสู่พื้นที่อื่น ๆ

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาเอกสารและลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่าเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในหลายมิติดังนี้

- การขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากข้อจำกัดด้านพื้นที่ สภาพภูมิศาสตร์ และการกระจายตัวของสถานศึกษา ทำให้เด็กในพื้นที่ห่างไกลต้องเดินทางไกลหรือเข้าไม่ถึงสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลให้เสียโอกาสทางการศึกษาหรือมีคุณภาพการศึกษาต่ำกว่ามาตรฐาน

- ปัญหาด้านค่าใช้จ่ายและความยากจน พบว่าครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ มีฐานะยากจน รายได้ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถส่งเสียให้บุตรหลานได้เรียนต่อในระดับสูง นอกจากนี้ค่าครองชีพและค่าเล่าเรียนที่สูงขึ้น ยิ่งเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงการศึกษา

- อุปสรรคด้านภาษาและวัฒนธรรม เนื่องจากเยาวชนชาติพันธุ์ในพื้นที่สูงมีภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารและปรับตัวเข้ากับระบบการศึกษากระแสหลัก ส่งผลเสียต่อกระบวนการเรียนรู้และประสิทธิภาพทางการศึกษา

- ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาในพื้นที่สูงมักประสบปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากร จำนวนครูไม่เพียงพอ ครูมีภาระงานมากเกินไป ขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

- ปัญหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนในพื้นที่ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ หนังสือ ตำรา หรือแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ สื่อการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับภาษาและภูมิหลังทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

- การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน กระบวนการจัดการศึกษาในพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้การศึกษาไม่สอดคล้องและไม่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายการจัดการศึกษาในพื้นที่

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

จากสภาพปัญหาและความท้าทายที่พบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่เหมาะสมสำหรับบริบทของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ภายใต้ชื่อ "UDOM-Model" มีองค์ประกอบสำคัญคือ

1. **Unity (U)** - ความเป็นเอกภาพ หมายถึง การร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชน ในการร่วมกันกำหนดนโยบาย ระดมทรัพยากร และสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

2. **Diversity (D)** - ความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง การจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ การผสมผสานศาสตร์ท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ควบคู่ไปกับความรู้สมัยใหม่

3. **Opportunity (O)** - โอกาสทางการศึกษา การมุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม ผ่านการระดมทุนการศึกษา การจัดสรรทรัพยากร การจัดการศึกษาทางเลือกที่หลากหลายรูปแบบ

4. **Mentoring (M)** - การพัฒนาศักยภาพครู การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในบริบทเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนาระบบพี่เลี้ยงและการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำ "UDOM-Model" ไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงดังนี้

- ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ในลักษณะของเงินอุดหนุนรายหัว ทุนการศึกษา แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

- พัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่ โดยบูรณาการความรู้ท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ควบคู่ไปกับองค์ความรู้สากล คำนึงถึงความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม

- ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครูท้องถิ่นที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน เป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กในพื้นที่เห็นคุณค่าของการศึกษา

- การสร้างแรงจูงใจและระบบสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจากต่างถิ่นเข้ามาทำงานในพื้นที่สูง อาทิ การจัดสวัสดิการที่พอกพูน เบี้ยประกันภัย ค่าตอบแทนพิเศษ เส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน กำหนดนโยบายและทิศทางการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูและโรงเรียน เช่น การตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาจากตัวแทนชุมชน การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดให้เด็ก ๆ

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ทางการศึกษาให้มีความพร้อม โดยเฉพาะระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์การเรียนรู้และสื่อการสอนต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงการศึกษาในท้องถิ่นเข้ากับประสบการณ์การเรียนรู้ในโลกกว้าง

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่กับสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ การระดมทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่" พบว่า เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ เผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในหลายมิติ ทั้งการเข้าถึง โอกาส คุณภาพ ความเสมอภาค ปัจจัยเชิงโครงสร้างและกระบวนการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความก้าวหน้าในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดารัตน์ ลิ้มลิขิตวงศ์ (2560) ที่ชี้ให้เห็นช่องว่างทางการศึกษาที่เกิดขึ้นจากความยากจนและความห่างไกล หรืออรรถวรรณ สุวรรณประสิทธิ์ (2555) ที่เสนอแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับชนกลุ่มน้อยบนพื้นที่สูง

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้พยายามนำเสนอจุดเน้นที่แตกต่าง ผ่านการสังเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ ภายใต้ "UDOM-Model" ที่คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน การเปิดโอกาส การพัฒนาศักยภาพครู การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ และอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง

สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน (Cooperation) ตามที่พีรยุทธ ชาญณรงค์ (2559) แนะนำไว้ว่า ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากทั้งรัฐ เอกชน และชุมชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาหลักสูตรและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเข้าใจในบริบทพื้นที่ รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (participation) สอดคล้องกับงานวิจัยของชฎานันท์ ศรีวรพจน์ (2563) ระบุว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายสนับสนุนการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีสนับสนุนการศึกษา
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในพื้นที่สูงที่เน้นการบูรณาการความรู้ท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านกับเนื้อหาสากล คำนึงถึงความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม
3. สถาบันอุดมศึกษาควรผลิตและพัฒนาครูท้องถิ่นที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ ให้มีความรู้ความเข้าใจในบริบทพื้นที่ มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรออกข้อบัญญัติเพื่อสนับสนุนการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่รับผิดชอบ จัดสรรงบประมาณเพื่อสวัสดิการและแรงจูงใจครู สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ นำรูปแบบการจัดการศึกษาตาม UDOM-Model ไปใช้จริงในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วประเมินผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นเพื่อยืนยันประสิทธิผลของโมเดล
2. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปสู่พื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อค้นหารูปแบบการจัดการศึกษาที่มีความจำเพาะเจาะจงและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์
3. ควรศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในแง่มุมอื่น ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาติพันธุ์ที่เข้าเรียนในโรงเรียนกระแสหลัก หรือการรับรู้และทัศนคติของครอบครัวกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีต่อการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระบบโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2561). สถานการณ์เด็กและเยาวชนไทย พ.ศ. 2561. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- ชญานันท์ ศรีวรพจน์. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์: กรณีศึกษาโรงเรียนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ, 9(1), 72-85.
- บุษราคัม เมืองช้าง. (2562). การศึกษาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระเชมทัต สีลสารโร (รื่นสำราญ). (2563). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา. วารสารรัตนบุษย์, 3(2), 63-68.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- พิริยธ ชาญณรงค์. (2559). การศึกษาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.
- สุดารัตน์ ลิ้มลิขิตวงศ์. (2560). ช่องว่างโอกาสทางการศึกษาระหว่างเด็กกลุ่มชาติพันธุ์กับเด็กในพื้นที่อื่น ๆ. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 18(1), 39.
- อรรวรรณ สุวรรณประสิทธิ์. (2555). การจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับชนกลุ่มน้อยบนพื้นที่สูงในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.